

Kvarlevor kvar i benmagasin

LYCKSELE. Ett år har gått och Lyckseleflickan Maria Grahns skalle ligger fortfarande kvar i ett benmagasin i Lund, trots regeringsbeslutet på att de ska lämnas tillbaka.

”Kvarlevor ännu inte återlämnade” var rubriken på en artikel om den eventuellt kvardröjande rasbiologin som publicerades i VK för ett år sedan.

I helgen firades den samiska nationaldagen, men inte mycket har hänt i denna fråga. Lyckseleflickan Maria Grahns skalle ligger fortfarande kvar i ett benmagasin i Lund. Likadant är det med alla övriga samiska kvarlevor inom statens historiska samlingar.

Frågan är dock akut och har ställts på sin spets med anledning av att en kyrkogård från 1600-talet i Silbojokk, Arjeplog,

VK skrev om frågan för knappt ett år sedan. Fortfarande har inget hänt.

är på väg att förstöras efter en tidigare dämning av sjön Sädvajaure.

– Gravarna skvalpar ut i Säd-

vajaure, säger Åsa Lindgren, arkeolog vid Norrbottens museum, till Arjeplognytt.se

Vem har rätt till kvarlevorna?

Rent juridiskt anses det vara det svenska storsamhället Staten, men rent etiskt moraliskt anser de samiska företrädarna att det är Sapmí, eller de samiska anhöriga. Skelettdelarna bör återbegravas precis som alla de kvarlevor som finns på historiska samlingar och museer runt om i landet. ”Ingen forskning kan motivera att kvarlevor, varken från namngivna eller anonyma, ska stanna kvar i de statliga magasinerna”, har sametingets ordförande Stefan Mikaelsson hävdad.

För ett år sedan hävdade statens representanter att orsaken till att samiska kvarlevor inte lämnats tillbaka, trots tidigare regeringsbeslut, berodde på att sametinget inte hanterat frågan på byråkratiskt rätt sätt.

Inom sametinget ska nu ett etiskt råd tillsättas. Den ska sva-

ra på frågan ”Vad vill vi egentligen?”, berättar sametingets styrelseordförande Håkan Jonsson i bil på väg till Arjeplog.

– Ska de återbegravas, ska efterlevande släktingar vara med och bestämma, och vilka är de? Vilka kompetenser ska finnas i det etiska rådet? Samtidigt är det bråttom, akut, med tanke på gravlämningarna uppe i Silbojokk, säger Håkan Jonsson.

Det som framstår som än mer klart just nu är att intressekonflikterna mellan staten och Sapmí kvarstår eller har skärpts ytterligare. Det handlar inte bara om kvarlevor, utan även om rätten till mark och om vilka intressen som ska avgöra vid de ifrågasatta gruvexploateringarna i Sapmí.

MARGARETHA SIMM
MARITHA SANDBERG LÖÖF

Samefolkets dag firades i Lycksele

LYCKSELE. I helgen firades den samiska nationaldagen eller samefolkets dag. På Gammlplatsen i Lycksele bjöds det på fika och filmvisning.

Närmare 40 personer hade på lördagseftermiddagen samlats på Ruselegården på Gammlplatsen för att umgås och fira tillsammans. Många av besökarna var klädda i stiliga samedräkter högtidsdagen till ära.

– Det är jätteroligt att så många ville komma hit. Ofta krockar den här dagen med Jokkmokks marknad, säger Marita Stinnerbom, samisk samordnare i Lycksele kommun.

Hon hade förberett både kött-soppa och fika. Firandet inleddes med samefolkets nationalsång, följt av filmvisning av kortfilmerna Ellos sápmi och Iditsilba.

– Filmerna är gjorda av samer. Den ena handlar om norska sametingets bildande. Den andra handlar om mössan som hade lika stark betydelse som sametrumman, säger Marita Stinnerbom.

Laila Eira Åsdell var en av besökarna. Hon var där med dottern Vilja Jonsson-Åsdell som var med på sin allra första nationaldag. Båda hade dagen till ära tagit på sig nordsamiska kläder.

– Jag tycker det är kul att få visa upp och ha dessa kläder ibland för att visa sitt ursprung, säger Laila Eira Åsdell.

Varje år den 6 februari är det Samernas nationaldag eller Samefolkets dag. Den firas över hela Sápmi.

– Firandet av nationaldagen är fortfarande ganska nytt för oss, men jag tycker det är viktigt att det uppmärksammas att vi finns, säger Marita Stinnerbom.

Datumet, den 6 februari, valdes för att hedra minnet av det första samiska landsmötet som hölls i Trondheim den 6 februari 1917.

Landsmötet i Trondheim

Laila Eira Åsdell var där med dottern Vilja för att äta och umgås med andra. FOTO: GUNILLA SJÖGREN

samlade för första gången samer från norr till söder över nationsgränserna för att diskutera och belysa gemensamma frågor.

– Det var första gången samer från alla länder gick samman och diskuterade gemensamma problem. Nästa år är det 100 år sedan det hände och det kommer att uppmärksammas på olika sätt, säger Marita Stinnerbom.

Den 6 februari vajar den samiska flaggan på många platser. Själva flaggan förmögavs 1986 av Ast-

rid Båhl från Skibotn i Troms i Norge. Färgerna är hämtade från den samiska dräkten: cirkeln är en sol- och månesymbol, solringen är röd och månringen är blå.

Samma år som flaggan togs i bruk beslutade man också att Sámi soga lávlla, eller Samefolkets sång, skulle utses till Samernas nationalsång. Texten är skriven av läraren och kyrkomusikern Isak Saba från norska Nesseby, som var den första same som valdes in i norska Stortinget 1906.

GUNILLA SJÖGREN

Marita Stinnerbom är minoritetssamordnare på Lycksele kommun.